

BESTUURSBERICHTEN

Van de voorzitter

Beste tegelvrienden,

Wanneer U dit leest zijn we al weer een heel eind op streek met het jaar 2022. En net als in de voorgaande twee jaren hopen we dat het einde in zicht komt van die ingrijpende coronapandemie. We worden er immers allemaal in meer of minder ernstige mate door geraakt, en het valt te betwijfelen of dit ooit helemaal zal verdwijnen. Niettemin wens ik iedereen de best mogelijke gezondheid toe, en degenen onder ons die werkelijk getroffen zijn of worden, in lichamelijke, geestelijke of materiële zin, de kracht om hier overheen te komen.

Ons museum wordt, zoals vrijwel alle instellingen en bedrijven in het land, ook ernstig door de pandemie gehinderd. Toch zijn er ook lichtpunten. Bedrijfsmatig is het museum overeind gebleven, zoals onze directeur Eric Mackay elders in dit Vriendennieuws uitlegt. Ook zijn er in de tweede helft van het jaar nog twee mooie tentoonstellingen geopend die, in de korte periode dat ze open konden zijn, nog heel wat bezoekers trokken.

We hebben het geluk gehad dat ook onze jaardag in september door kon gaan, zij het niet zoals beoogd in Franeker, maar dichtbij het Otterlose museum, in Harskamp. De dag had een goed inhoudelijk niveau, en de locatie sporthal met zijn keurige restauratieve voorzieningen mocht de opgewekte reüniestemming niet drukken.

We wensten elkaar tot ziens, alsnog in Franeker, op 24 september 2022.

Weinigen onder ons zullen zich ondertussen gerealiseerd hebben dat er stilletjes nog een jubileumjaar aan ons voorbij trok. Want het was op 21 juli 1961 dat in Otterlo Gerrit Feenstra zijn bungalow annex museumzalen vol tegels openstelde voor het publiek. Inderdaad, zestig jaar geleden alweer. In de vergadering van het vriendenbestuur op 20 november jl. werd het opgemerkt. Daarom nu vanaf deze plaats nog



maar een welgemeende felicitatie aan ons museum voor de in al die jaren getoonde veerkracht, zeker in de twee meest recente, die een achtbaan bleken te zijn.

Er moest geïmproviseerd worden dit jaar, dat moge duidelijk zijn. Maar we zijn er nog, en we gaan met goede moed door.

Lejo Schenk

Verhoging bijdrage voor nieuwe levenslang-begunstigers

In de bestuursvergadering van 20 november jl. is zoals gebruikelijk gekeken naar de financiële positie van de stichting. Deze is nog steeds gezond, maar het licht teruglopend aantal vrienden en de toenemende kosten maken dat er ietwat scherper aan de wind gezeild moet worden. Ook de toenemende inflatie zal op niet al te lange termijn het perspectief kunnen verstoren. Dat zal mede het geval zijn bij de kosten-opbrengst-verhoudingen van de levenslang-contributie. Daarom is besloten deze per 1 juli 2022 te verhogen naar 1000 Euro (thans 500).

Het bestuur

Jaardag

Jaardag 2021

Het was, tot onze opluchting, weer mogelijk om na twee jaar van beperkingen een Jaardag te organiseren. Jaardag 2020, die in Franeker gehouden zou worden, kon wegens de coronapandemie niet doorgaan. Het scheelde niet veel of Jaardag 2021 was er ook niet gekomen. De verhuurder van de locatie in Otterlo, die we op het oog hadden, eiste te elfder ure dat we de anderhalve meter-maatregel zouden respecteren. Dit betekende dat we met niet meer dan 40 personen in het gebouw mochten zijn. Buiten het bestuur, sprekers en organisatie zouden we dan nog 25 Vrienden toe kunnen laten. Ons argument dat we een QR-code check zouden toepassen, zodat we meer mensen (volgens de richtlijnen) konden ontvangen, overtuigde niet. De gevraagde vooraanmelding overschreed het aantal van 25 personen al ruimschoots. We moesten dus op zoek naar een andere locatie. De Nieuwe Spil, het dorps huis van Harskamp voorzien van ruime (sport) accommodatie, voldeed aan onze wensen en lag bovendien dicht bij Otterlo.



Op de Jaardag zelf werden de QR-codes probleemloos gescand door de telefoons van enkele bestuursleden die van de benodigde app voorzien waren. Na deze noviteit en de ontvangst met koffie/thee en een Otterlootje (een bros schuimtaartje) kon het programma beginnen. Na de inleidende woorden van de voorzitter Lejo Schenk en het bijpraten over het wel en wee (in het bijzonder de gedwongen sluiting) van het museum door Eric Mackay nam Ger de Ree ons mee naar de oorsprong (het Midden-Oosten) en van daaruit de verspreiding van geometrische versieringswijzen op keramische muurbekledingen (tegels). Over dit onderwerp verscheen het boek 'Raakvlakken tussen Oost en West' en werd tegelijkertijd een begeleidende tentoonstelling in het Tegelmuseum ingericht. Johan Kamermans

ging vervolgens in op de toepassing van geometrische decors op Nederlandse tegels, doelmatig in beeld gebracht door computeranimaties. Hierna was er een woord van dank en een fles bubbels voor de redactie en de auteurs van het boek. De nieuwe eindredacteur van Vriendennieuws, Gerda Brust, werd aan ons voorgesteld. Zij gaat de taak van Marianne Florschütz over nemen.



Na een uitgebreide en gezellige lunch voerde de bevlogen Max Put ons visueel langs art nouveau-tegeldecoraties die vanaf de jaren '10 van de twintigste eeuw op uitgebreide schaal toegepast werden in Amsterdam.

Hij kon aan de hand van oorspronkelijke bouwtekeningen en oude foto's laten zien dat er ook veel verloren is gegaan. Dat dit nog steeds doorgaat, getuigt een sterk in verval rakend tegeltableau in de Leidsestraat. Men heeft er planken voor gespijkerd om mensen voor vallende tegels (lees: cultuurgoed) te behoeden. Er is gelukkig heel veel overgebleven zodat mooie tegelwandelingen nog altijd mogelijk zijn in de hoofdstad. De verzamelaar Niek Stallinga gunde ons, bij monde van ondergetekende, een blik op zijn collectie die hoofdzakelijk uit scheepjestegels bestaat: een aanvulling op zijn 'tegelvloot' die in de Vriendenvitrine te zien is. Bijzonder was een serie schepen met gekleurde vlaggen, ergens onder een vloer in Friesland gevonden en (bij toeval? verzamelaarsgeluk?) bij Niek terecht gekomen is.

Onbekende tegeltypen, raadselachtige voorstellingen (oud? nieuw?): samen met Klaas Regts probeerden we tot een bevredigend antwoord te komen tijdens 'Vriend wat vind je van mijn tegel': onderhoudend als altijd.

De Jaardag werd besloten in het Tegelmuseum waar Lejo de initiatiefnemers van het boek 'Raakvlakken', in het bijzonder Wim van de Loo en Goossen Karssenberg, lof toezwaaide en de Vrienden de met zorg ingerichte tentoonstelling konden bekijken.

Zo kwam er een mooi einde aan een Jaardag in een ongewone tijd. Hopelijk verloopt het dit jaar allemaal wat soepeler en zien we elkaar gezond en wel terug in Franeker.

Leo van Druten

Jaardag 2022 in Franeker



Twee jaar later dan oorspronkelijk gepland hopen wij Jaardag 2022 in Franeker te houden. De locatie is al besproken en het belooft een boeiend programma te worden. Houd de datum, 24 september, dus vrij!
Het bestuur

Tegel met een gouden randje

Dit jaar komt het vijftigste nummer uit van ons bulletin *Tegel*. Om dit extra onder de aandacht te brengen willen we dit najaar de Vriendenvitrine vullen met tegels voorzien van goud glazuur of goudluster. Bij deze roepen wij alle Vrienden op eens te kijken in hun collectie wat we aan goudgerande tegels kunnen tonen. Voorbeelden zijn de tegels in het Wilanow paleis in Warschau en Britse tegels uit de Victoriaanse tijd. Ook de Porceleyne Fles heeft goud toegepast in haar cloisonné-tegels.



We zijn benieuwd of we de vitrine kunnen vullen. Heeft u een mooie tegel voor deze speciaal Vriendenvitrine, mail dan naar info@vriendennederlandstegelmuseum.nl
Frans Klein en Leo van Druten

Tegelstudiereis naar Valencia

We hopen dat de reis naar Valencia dit jaar wel doorgang kan vinden.

De reis is nu gepland van 10-16 mei dit jaar. Het hotel is gereserveerd en de vluchten vanuit Amsterdam zijn geboekt. Nu maar hopen op goed weer en geen Corona-ellende.

Voor meer informatie over deze reis kun je contact opnemen met Mark van Veen, 06-47132192 of vanveen.mark@gmail.com

NIEUWS UIT HET MUSEUM

Van de directeur

Bij het schrijven van deze bijdrage was het museum opnieuw gesloten vanwege Corona. Op zondag 19 december jl. moesten we sluiten terwijl we in de maanden januari tot en met 4 juni 2021 ook al dicht waren. Het hoeft geen betoog dat dit moeilijke tijden zijn. Je hebt geen inkomsten terwijl de kosten gewoon doorgaan. Maar dankzij de steun van de overheid zijn de gedeerde inkomsten nagenoeg gecompenseerd. Hierdoor hoefden we gelukkig onze reserves niet aan te spreken. Daar komt bij dat we in het laatste kwartaal buitengewoon succesvolle exposities hadden. 'Raakvlakken tussen oost en west – Onderzoek van geometrische tegeldecors uit de Nederlanden' alsmede de expositie 'Marjolein Bastin. Een ode aan de Veluwe'. Bijzonder was dat deze laatste expositie geopend werd door Prinses Margriet.



Fotograaf: Esther Meijer fotografie

Hierdoor kregen we zeer veel aandacht in de pers tot aan het TV programma Blauw Bloed toe. Hoe dan ook, we hebben in de laatste maanden van 2021 nog nooit zoveel bezoekers gehad sinds het zestigjarig bestaan van het museum.

Hierbij dient nog vermeld te worden dat de expositie van Marjolein Bastin in samenwerking met Cultura Erfgoed en het Historisch Museum Ede tot stand is gekomen. In dat verband wil ik nog eens benadrukken dat samenwerking tussen musea essentieel is. Een ander mooi voorbeeld is

natuurlijk onze unieke samenwerking met het Kröller-Müller Museum. Het is mijn heilige overtuiging dat samenwerking tussen musea de culturele sector versterkt!

Rest mij nog u het allerbeste toe te wensen en hopelijk kunnen wij elkaar binnenkort ook weer persoonlijk ontmoeten.

Eric Mackay, directeur

Exposities

Op het moment dat het Vriendennieuws naar de drukker moest, was het nog onduidelijk of en tot hoelang de lock down van de musea zou duren. Kijk voorafgaand aan uw bezoek dan ook altijd even op de website van het museum of neem telefonisch contact met hen op.

Marjolein Bastin. Een ode aan de Veluwe

t/m 6 maart 2022

Op vrijdagmiddag 15 oktober was de geslaagde opening van de expositie met Marjolein Bastin, door prinses Margriet, zij het in een klein gezelschap. Er is een



mooie reportage van gemaakt voor het tv-programma Blauw Bloed, die nog terug te zien is op <https://blauwbloed.eo.nl/artikel/2021/10/prinses-margriet-opent-tentoonstelling-over-de-veluwe>

De expositie trok vanaf het begin veel bezoekers, zeker ook in de herfstvakantie, honderd tot honderdvijftig bezoekers per dag, eigenlijk meer dan de vrijwilligers aan de balie konden verwerken. Reservering vooraf was dan ook hard nodig. Met hulp van het Historisch Museum Ede waren er extra vrijwilligers voor de ontvangst: de een beheerde de kassa en scande museumkaarten, de ander wees bezoekers de weg, pakte cadeautjes in of scande de Covid-toegangscodes.

Er was ook veel belangstelling van scholen in Ede voor het educatieve project dat vrijwilligers van HME en Cultura Ede hadden opgezet. Gedurende enkele weken kwam iedere dinsdag- en woensdagochtend een schoolgroep, tussen 09:00 tot circa 11:15.



De eerste anderhalf uur waren de kinderen in de expositiezaal (dan zijn er nog geen andere bezoekers), tegen de tijd dat het museum openging voor bezoekers waren de kinderen aan het tegelschilderen in de koffiekamer. Vrijwel alle beschikbare data waren tot begin februari al gereserveerd. Helaas moesten we half november, wegens de toenemende besmettingscijfers van corona, alweer stoppen met het aanbieden van dit educatief programma. En al vóór de musea per 19 december opnieuw in lockdown gingen, waren de bezoekcijfers sterk teruggelopen.



Raakvlakken tussen oost en west. Onderzoek van geometrische tegeldecors uit de Nederlanden t/m 27 maart 2022

Op de jaardag eind september konden veel vrienden de expositie voor het eerst bekijken, nadat er in de ochtend al enkele inleidende presentaties waren gegeven. 's Middags kon Goossen Karssenberg het Perzische mozaïek van zijn geometrisch patroon in de vitrine plaatsen, met zijn dochter Maite, en in aanwezigheid van Wim van de Loo.



Dankzij bruiklenen van Keramiekmuseum Princessehof, MAS | Museum aan de Stroom, Antwerpen, en vele vrienden is een bijzonder overzicht bij elkaar gebracht van vroege tegels uit Perzië, Spanje en de Nederlanden. De expositie is ingericht in de Film- of Feenstrazaal, die hiervoor met hulp van tijdelijke voorzetwanden is aangepast.

Op zaterdag 6 november konden we ook nog leden van de Nederlandse Vereniging van Vrienden



van Ceramiek en Glas (Vormen uit Vuur) in ons museum ontvangen voor een excursie. Ger de Ree, Lejo Schenk en ondergetekende gaven elk een inleiding op zaal.

Johan Kamermans

Vriendenvitrine

Op het moment dat we dit schrijven is het museum wegens de coronapandemie gesloten. Wanneer hieraan een eind komt is nog niet duidelijk. Dit heeft uiteraard consequenties voor de lopende exposities, waaronder die in de Vriendenvitrine, die ook nu niet te zien zijn.



In de Vriendenvitrine exposeert Bert Schrage een selectie uit zijn verzameling. De expositietermijn hiervan wordt verlengd met de tijd die het museum gesloten is voor publiek.

De curatoren, Frans Klein/ Leo van Druuten

Vreemde Vogels, 400 jaar inspiratie

Vanaf 29 april 2022

De expositie over vogels en tegels is een paar keer uitgesteld en door de huidige expositie 'Marjolein Bastin: Een ode aan de Veluwe' heb ik besloten het thema wat te wijzigen. In plaats van veel inheemse vogels, zoals te zien bij Bastin, heb ik besloten de nadruk te leggen op de meer exotische vogels die veel door kunstenaars en decorateurs na



1600 zijn toegepast. Op de expositie zullen we voorbeelden zien uit diverse perioden, met een opleving in de Art Nouveau.

Op tegels zien we dan ook veel vogels die hun roots elders hebben. We kunnen twee soorten exoten onderscheiden. Ten eerste de gedomesticeerde exoten zoals de hoenders met de fraaie hanen, de fazanten en ook de pauw. Door de handel na 1600 met de oost en de west komen we in aanraking met andere exotische vogels. Deels door beschrijvingen en tekeningen van de vogels in hun leefgebied en deels door levende vogels die door de koopmannen en zeelieden zijn meegenomen als handelswaar of metgezel. Zo komt men in aanraking met de papegaaien, die er in allerlei soorten en maten bestaan, de struisvogel, de paradijsvogel, de toekan en de pinguïn. Door de prenten van Galle en Collaert konden tekenaars kennismaken met de exotische vogels. Hier een fraaie prent met wat exoten, getekend door Marcus Gheeraerts en uitgegeven door Philips Galle eind 16^e eeuw.



In de expositie in het Tegelmuseum zal het herkomstgebied van de exoten aan de hand van oude kaarten uit de collectie van het Allard Pierson worden getoond. Van de diverse exoten wordt een beschrijving gegeven met soms wat bijzondere anekdotes. Afbeeldingen van de vogels kunnen we zien op papier of op tegels uit de periode 1600 tot en met de Art Nouveau, zowel los als in tableaus.

Uit de Art Nouveau-periode kennen we een paar mooie tegels en tableaus met de pauw, een vogel die veel kunstenaars aansprak.

De vogels die de revue passeren zijn:

- De familie van de fazantachtigen die uit Zuidoost-Azië en Midden-Amerika komen. Daartoe behoren: Hoen, (Gallus Gallus), Pauw, Fazant en Kalkoen. De



eerste drie zijn door de Romeinen in West-Europa geïntroduceerd. Deze vogels waren geliefd om hun smakelijkheid en bij de pauw waren de losse staartveren ook zeer decoratief. De kalkoen is al rond 1500 door de Spanjaarden uit Mexico meegenomen. Ook een smakelijke vogel. Omdat de kalkoen al rond 1550 algemeen was, dacht men dat het dier uit het oosten kwam. De Hollanders gaven het de naam Calicut Hoen naar een stad in India, de Britten verbonden de “turkey” aan Turkije. Door de algemene bekendheid zien we de kalkoen ook veel op vroege prenten en tegels.

- De familie van kanaries. De bekendste is de gele Atlantische kanarie, *Serinus Canaria*, die van oorsprong van de Canarische eilanden komt. De Spanjaarden verkochten deze vogels als zangvogel. We zien ze veel op tegels met een vogelkooi. Een andere kooivogel is de Lachduif, een duif die van oorsprong uit Barbarije komt, het huidige Noord-Afrika. Sinds de middeleeuwen een geliefde gezelschapsvogel.
- De meest aanprekende (soms letterlijk) exoot is de papegaai. De Romeinen kenden al de groene papegaai uit India, maar door de handel op de Oost en de West kwam men in aanraking met de vele varianten van de papegaaienfamilie. De kleinere kennen we als parkiet en tot de grotere hoort de Ara, die vroeger ook de West-Indische Raave werd genoemd. De papegaaien, met hun bontgekleurde veren, werden voor hoge bedragen verkocht aan verzamelaars en vorsten. De Amsterdamse apotheker Albertus Seba betaalde rond 1700 nog 500 gulden voor een levende en sprekende Lori van de Papuaasche eilanden. Dat is meer dan een jaarsalaris van een matroos. Voor matrozen was het lucratief om een exotische vogel op reis mee te smokkelen. De papegaai is dan ook veel afgebeeld op tegels en ook op plafondschilderingen in de herenhuizen van de 17^e eeuw.

- Verder hebben we nog struisvogels, voorkomend in Afrika en Arabië, die ook geliefd waren vanwege het



vlees en de veren. Deze vogel was ook befaamd om zijn eetlust, er werd gezegd dat hij ook ijzer kon verteren en is daarom ook vaak met een hoefijzer in zijn snavel afgebeeld.

- De meest exotische vogels zijn wel de paradijsvogels, voorkomende op de Molukken en Nieuw Guinea. Hiervan beweerde men nog tot het midden van de 18^e eeuw dat ze geen poten hadden en dat ze hun hele leven in de lucht bleven totdat ze bij hun dood op de grond vielen. Een voorbeeld hiervan is afgebeeld op de prent van Gheeraerts / Galle.
- De pinguïn zien we eigenlijk nauwelijks afgebeeld, hooguit op een kaart of in een boek over vogels. Hij smaakte niet, had geen mooie kleuren en was lastig in leven te houden waardoor die niet aantrekkelijk was als verhandelbare exoot.
- Tot slot zijn er nog de zeer vreemde vogels waaronder basilisk (haan met slangenstaart), fenix (vogel uit vuur) en griffioen (adeelaar met leeuwenpoten). Tot in de middeleeuwen geloofde men nog in het bestaan van deze dieren. We zien ze dan ook wel eens afgebeeld op tegels.



Inmiddels heb ik een aardig aantal tegels toegezegd gekregen, maar aanvullingen zijn welkom. Ik ben nog op zoek naar tegels van struisvogels, kalkoenen, fazanten, paradijsvogels, de toekan, losse duif op één tegel en de mythische vogels. Dit kan aan het museum of aan mij worden doorgegeven.

Frans Klein

frans.a.klein@gmail.com

Taxatiedag

Op zaterdag 12 maart is er weer een taxatiedag in ons museum door Ger de Ree. Bezoekers kunnen dan niet alleen tegels meebrengen, maar ook andere keramiek. Het is wel nodig om je tevoren per email aan te melden en een reservering te maken, vooralsnog gaan we ervan uit dat er nog geen vrije inloop mogelijk is.

Zie: <https://www.nederlandstegelmuseum.nl/zien-en-doen/taxatiedagen>

Aanwinsten

Het museum werd verrast met de schenking van een groot tableau van een herder die hobo speelt, een meisje, een hond en een schaapskudde. Het meisje draagt een mand met een fles, wellicht nog meer proviand en in ieder geval bloemen. Het tableau is rechtsonder gesigneerd en gedateerd: Jac. Ten Zweege, 1881. Dit tableau was eerder gepubliceerd door Pieter Jan Tichelaar in zijn boek *Tichelaar Makkum 1868-1963*, het vierde deel van de serie *Fries Aardewerk* (Leiden 2004, p. 195). Het tableau was in particulier bezit en Tichelaar kende het alleen van de foto van een veilinghuis. Jacobus

ten Zweege (1855-1917) was de derde generatie van een familie tegelschilders uit Makkum, en zonder meer de meest getalenteerde. De eerste betaalde opdrachten die in de loonboeken van Tichelaar voorkomen zijn van 1891, dus tien jaar na het schilderen van ons tegeltableau. De oven- en loonboeken van Tichelaar vermelden dit tableau ook niet, maar Jacobus is van jongs af aan in de tegelbakkerij opgegroeid en het werk moet hier wel ontstaan zijn. Omdat hij voluit met zijn eigen naam signeert gaat het hier waarschijnlijk om een geheel eigen ontwerp. Binnen de Nederlandse tinglazuurtraditie is het een tableau van uitzonderlijke kwaliteit. Het museum kreeg van Ger en Ineke de Ree/Capriolus vijf bijzondere tegels en tableaus die in 2020-2021 te zien waren op de expositie 'Oogappels'. Zij maakten deel uit van het overzicht van naoorlogse keramiekkunstenaars die zowel twee- als driedimensionaal werk maakten. Het gaat om werken van Henk Trumpie, Johnny Rolf, Marijke van Vlaardingen, Jef Schijns en Jan Oosterman.



Marijke van Vlaardingen, tegeltableau in sectieltechniek, uitgevoerd bij de Experimentele Afdeling van de Porceleyne Fles te Delft, 1961-1965.

Dit tableau was toegepast in de LHNO Sancta Maria School te Tilburg.

Johan Kamermans

Lezingen

Er zijn in de afgelopen jaren verschillende internationale series online-lezingen over tegels gestart, in Engeland en Portugal. In Engeland is onze zustervereniging TACS begonnen met een reeks lezingen via ZOOM, de TACS Talks, die ook in het komende jaar wordt voortgezet. In november gaven Francine Stoffels en ondergetekende een paar korte presentaties op één avond. Francine Stoffels ging daarbij in op twee grote en opvallende toepassingen van tegels in Amsterdam: de Cuyperspassage (zie ook *Tegel* 42, 2014) en de nieuwe skatebaan in IJburg (meer daarover in het eerstvolgende nummer van *Tegel*). Zelf hield ik een inleiding over de ontwikkeling van ons museum in de afgelopen zestig jaar.

Deze presentaties zijn terug te zien op:

<https://tilesoc.org.uk/tacs/index.php/videos/johan-kamermans-francine-stoffels-dutch-tile-museum/>

Paswoord: brown-cod-24

Het programma voor de komende maanden is te vinden op:

<https://tilesoc.org.uk/tacs/index.php/tile-events/>

Er wordt ook maandelijks een lezing georganiseerd vanuit Portugal, door de Rede Temática em Estudos de Azulejaria e Cerâmica, onder de naam AzLab. Deze gaan ook niet alleen over de Portugese tegelcultuur, de serie is heel internationaal samengesteld, een deel van de lezingen is in het Engels. Op 15 december hield ik hier een lezing over de betegeling van de Amsterdamse vishandel van IJsbrand Rienstra, uit 1921. Maar er was op 6 oktober ook al een lezing van Femke Diercks, conservator Europese keramiek en hoofd Toegepaste Kunst in Rijksmuseum Amsterdam, over de collectie Nederlandse tegels in het Rijksmuseum.



Alle lezingen zijn nog terug te zien op het youtube-kanaal Az - Rede de Investigação em Azulejo: <https://www.youtube.com/channel/UCDpf5HCwLPj0kiO1-mNxvVA>

Het programma voor toekomstige lezingen is te vinden op <https://blogazlab.wordpress.com/> (klik op die pagina op de kalender rechts). Voor beide series lezingen, van TACS en Azlab, is aanmelding vooraf nodig om in zoom deel te nemen (indien je wilt deelnemen aan de discussie of vragen na afloop).

Johan Kamermans

Tegels op locatie

In het afgelopen half jaar zijn toch nog bijna tweehonderd nieuwe tegeltoepassingen toegevoegd aan de inventarisatie van 'Tegels op locatie'. In totaal zijn er nu 7.908 betegelingen op de website te vinden.

Een groot deel daarvan bestaat uit een reeks tegels die gemaakt is in de jaren vijftig voor NILLMIJ, afkorting voor de Nederlandsch-Indische Levensverzekering- en Lijfrente-Maatschappij. Na 1952 werden de activiteiten in Nederland uitgebreid, er werd door het hele land in onroerend goed geïnvesteerd. Veel van deze projecten hebben bij wijze van signatuur een tegel waarop, in zes verschillende composities, een jongen met balk, een olifant, en een huis zijn afgebeeld. Door verschillende kleurcombinaties is de variatie nog groter. Op een deel van de tegels is duidelijk de signatuur te lezen van beeldend kunstenaar Mans Meijer (1916-2011?)



Gevelsteen aan de Mr. P.J.Troelstralaan in Assen, WikiCommons, fotograaf Ronn Boef, 2020

Een mooi voorbeeld van een bouwkeramische façade is het complex van winkel, kantoor en woning voor de brandstoffenhandel Dikema en Camphuis aan de Rijksstraatweg 143-149 in Haren (9752BD). Het ontwerp van architect Antonius Theodorus van Elmpt (1866-1953) werd in oktober 1926 goedgekeurd. Aan weerszijden van de toegang naar het kantoor zijn twee keramische beelden die een kolensjouwer en



mijnwerker voorstellen, de bouwkeramiek is gesignd door de Porceleyne Fles in Delft.

Alle genoemde locaties zijn te zien op <https://vriendennederlandstegelmuseum.nl/onderzoek/tegels-op-locatie>

Johan Kamermans

Mobiele app Tegilverhalen en collectiefotografie

Sinds enkele jaren beschikt het museum over een mobiele app waarmee bezoekers met hun eigen smartphone een rondleiding door het museum kunnen krijgen. Binnen het gemeentelijke digitaliseringsproject Innovatie Musea Ede bleek het mogelijk om deze app *Tegilverhalen* uit te breiden, waardoor het aantal verhalen toeneemt van 24 naar 34. Daardoor zal binnenkort onder meer de vaste presentatie van de Helene Kröller-Müller Kamer worden opgenomen in de *Tegilverhalen*, maar ook wordt er meer verteld over de verzamelaars Dingeman Korf en mevrouw Manschot-van der Meij, over de kruiswegstatie van de Engelbevaarders in Den Haag of de invloed van Chinees porselein op zeventiende-eeuwse tegels.

<https://www.nederlandstegelmuseum.nl/zien-en-doen/digitaletour>

Ook was het mogelijk om in december nog drie



dagen de fotograaf Hans Wijninga te laten komen voor collectiefotografie. Met hulp van vrijwilligers die alles af en aan droegen, konden vele honderden aanwinsten van de afgelopen jaren hierdoor worden vastgelegd,

zowel aan de voor- als de achterkant.

Johan Kamermans

TEGELNIEUWTJES

Mijn favoriete internettegel

In de collectie van het Rijksmuseum Amsterdam bevindt zich deze zeldzame tegel met een chinoiserie-decor. Binnen een spitsboog zijn deels taoïstische symbolen afgebeeld, hoekmotief twee verschillende bloemmotieven met takjes, 1630-1650.

Ger de Ree



Reacties of bijdrage leveren? Stuur een mail naar info@vriendennederlandstegelmuseum.nl met een afbeelding van de tegel of het tableau en vermeld waar deze te vinden is en waarom het uw favoriet is.

Oproep: een vroeg Rotterdams? tegeltafel



Wij kennen de tegeltafel met een Bijbelse voorstelling naar houtgravures van Maerten van Heemskerck uitgevoerd in het atelier van Hans Bernaert Vierlioger in Haarlem in 1603. (zie ook de recente publicatie door Peter Sprangers, *Op zoek naar Haarlemse 17e-eeuwse tegels*).



Drie fragmenten van een tableau uit dezelfde periode met een uitgespaard soort visdecor in een oranje rand zijn getraceerd:



boven: Museum Rotterdam
midden: Museum Boijmans Van Beuningen te Rotterdam
onder: particuliere collectie.

De tegels hebben diagonaal twee spijkergaatjes. De afmetingen van de tegel uit de particuliere

collectie (onder) is 136 x 136 x 15 mm, op de achterzijde: 2

Twee vragen aan de geachte lezer:

- wie kent uit dit tableau of tableaux nog andere overgeleverde tegels?
- en wie herkent uit deze drie tegels een grafisch voorbeeld?

Graag uw reactie naar Ger de Ree, 06-21871144

Nederlandse tegels uit de Kapel van de Nazarener in Cádiz

Van de hand van Alfredo García Portillo, keramoloog van de vereniging Niculoso Pisano, een uitzending over de Nederlandse tegels die de muren van de Kapel van de Nazarener in Cádiz sieren en hun relatie met de Armeense natie.

(Spaans gesproken)



https://www.youtube.com/watch?v=JKMLgagZ_xg&t=26s

Ingestuurd door Peter Sprangers

Spaanse museum- en boekentip

In de lufte van de tweede coronagolf bracht ik met mijn gezin in september jl. een korte vakantie door in het gebied van de Baix-Emporda, aan de Spaanse oostkust ter hoogte van de stad Girona. Zoals op veel plaatsen in Catalunya, en overigens in heel Spanje, vonden we daar twee interessante keramiekmusea.

Allereerst bezochten we het Terracotta Museu in het oude industriestadje La Bisbal de l'Emporda. In dit prachtig verbouwde industriële monument wordt een beeld gegeven van de oude aardewerk-industrie van deze stad. Bisbal was een centrum voor gebruiksaardewerk (serviesgoed, kruiken, vaten en tegels), maar nog meer van bouwkera-miek. Bakstenen, vloer- en straatplaveisel, buizen en allerlei producten werden voor de regio geproduceerd. Het pre- en post-industriële productieproces van de terracotta wordt op aansprekende wijze in beeld gebracht. Heel sterk wordt de ruim opgezette presentatie van objecten ondersteund door historische filmbeelden. Daar zie je zwart

beroete mannen bovenop gigantische rokende stapels steen het brandproces controleren. Vermeldenswaard is dat in La Bisbal ook het zwart gerookte aardewerk werd gemaakt.

Het museum is een in onbruik geraakte terracotta-fabriek waarvan de hoge schoorsteen, de ovens en delen van het oorspronkelijke bedrijfsinterieur met een moderne museuminrichting geïntegreerd zijn. Er zijn rondleidingen en wisselende exposities van keramisten. Ook voor tegelliefhebbers zeker een bezoek waard (en makkelijk te bereiken vanaf de stranden van Platja d'Aro en Calella).



Dit laatste geldt ook voor een museum van geheel ander kaliber: de Fundacio Mascort in Torroella de Montgri, op een kleine 20 kilometer ten noorden van La Bisbal. Dit kleine museum is gevestigd in een sfeervolle historische villa, Casa Galibern, in de oude binnenstad van deze plaats. Het van ver zichtbare, boven de stad uittorende gele fort op de berg Montgri gaf de stad haar naam.

De Fundacio Mascort werd in 2007 opgericht door Ramon Mascort Amigo. Zijn grootvader liet het huis bouwen. Maar in de Spaanse burgeroorlog ging het interieur geheel verloren. Nu wordt het familiehuis door de stichting benut als centrum van allerlei culturele activiteiten, waaronder het maken van tentoonstellingen. Daarvoor wordt mede geput uit de eigen collecties van de stichting, maar ook andere, vaak grotere musea, dragen daar aan bij. In de tentoonstelling die wij bezochten stond 1000 jaar Catalaanse keramiek centraal. De Fundacio toonde een mooi overzicht van Catalaanse tegels en schotels, van de allervroegste archeologische vondsten en de bekende blauw-witte tegels in gothische stijl tot de zeventiende- en negentiende eeuwse produktie. Daarbij was heel veel te zien van de blauw-witte majolica en tegels die in Barcelona zijn gemaakt.

Fundacio Mascort geeft ook prachtige boeken uit. Naast werken over regionale geschiedenis, flora en fauna, schilderkunst en meubels, wijs ik op een tweetal nog verkrijgbare uitgaves, resp. uit 2012 en 2014:



La Loza Catalana de la Coleccion Mascort, auteur Josep A. Cerda i Mellado. Dit is een museaal gedocumenteerd 'coffee tableboek' met een prachtig in kleur gefotografeerd overzicht van de schotels, kannen en albarello's uit de Mascort-collectie.



Van deze zelfde auteur: *Azulejos, Paneles y Socarrats de la Coleccion Mascort*. Voor verzamelaars en liefhebbers van Spaanse tegels een prachtig uitgevoerd en zeer aan te bevelen boek. Het is wetenschappelijk onderbouwd, met een

uitvoerige literatuurlijst en bevat ook een hoofdstuk met afbeeldingen van sponzen. Alle tegels, plafondtegels (socarrats), hoekplinten (alizares) en tableaux zijn nauwkeurig gedocumenteerd en geven een luisterrijk beeld van wat er in Manises, Barcelona, Valencia en andere plaatsen is vervaardigd.

De boeken waren tot voor kort moeilijk te bestellen, maar zijn nu ook op internet goed te vinden.

Verder informatie: www.fundaciomascort.com

Lejo Schenk

EUROPEAN CERAMIC TILE CIRCLE (ECTC)

De mededelingen betreffende ECTC zijn uitgebreid op onze website te zien. Het laatste bulletin is te vinden via de volgende link:

<https://vriendennederlandstegelmuseum.nl/publicaties/bulletin-ectc/253-ectc-bulletin-nr-50-januari-2022>

Een aantal onderwerpen wordt hieronder uitgelicht.

Beurzen

Tegel- en bodemvondstenbeurs Delft

Zaterdag 26 februari 2022 van 8.00-13.00 uur

Toegang: € 3,--

Locatie: De Schaapskooi, Korftlaan 3 in Delft. Er is volop parkeergelegenheid.

Het aanbod op deze beurs bestaat uit voornamelijk Nederlandse bodemvondsten zoals:

baardmankruiken, majolica, tin, glas, metaalde-
tectorvondsten, munten en tegels.

Inlichtingen: Theo van Halderen:

thalderen@yahoo.com,

015-2122227 of 06-48466725

www.facebook.com/Tegel-en-bodemvondstenbeurs-Delft

(NB: de najaarsbeurs vindt plaats op 22 oktober 2022)

Tegelbeurs Leersum

Zaterdag 16 april 2022 van 10.30 tot 14.30 uur

Toegang: gratis

Locatie: Sport- en Cultuur Centrum De Binder,
Hoflaan 29, Leersum

Routebeschrijving: A12 (Utrecht/Arnhem) →
Afslag 22 Maarsbergen/Leersum → onderaan
afslag rechtsaf ± 5 km richting Leersum volgen
→ doorrijden tot rotonde en vervolgens linksaf →
1e stoplicht rechtsaf → na ± 200 meter ligt de
Binder aan uw linkerhand.

Inlichtingen: Gré van Essen & Nora de Nas:

noradenas@gmail.com, 06-20282073

Lezingen

AzLab#73

The influence of german architecture in late art
nouveau interiors in Riga.

In het Engels door Agnese Tambaka van de uni-
versiteit van Letland.

16 februari 2022

AzLab#75

The chromatic journey of Portuguese azulejo:
The chromaz project.

In het Engels door Susana Coentro van Vicarte.
20 april 2022

Zie: <https://blogazlab.wordpress.com/2021/09/14/calendario-2021-2022-calendar-2021-2022/>

Musea en tentoonstellingen in binnen- en buitenland

*Check voordat u op pad gaat of het museum open
is.*

Nederland

Den Haag – Kunstmuseum

Harm Kamerlingh Onnes (1893-1985). Een veel-
zijdig kunstenaar en keramist.

t/m 3 april 2022

Naast schilderijen, aquarellen, tekeningen en
postzegels maakte Harm Kamerlingh Onnes ook
keramiek waaronder tegels. Onlangs ontving het
Kunstmuseum een schenking van achttien kera-
mische objecten. In een intieme tentoonstelling

presenteert het Kunstmu-
seum de recente schenking
samen met de reeds be-
staande verzameling van
zijn werk die vanaf de
jaren vijftig is opgebouwd.
Verder in de vaste opstel-
ling veel keramiek waaron-
der het Wonder van Delfts Blauw.

Stadhouderslaan 41, 2517 HV Den Haag.

Openingstijden: Di – Zo: 10 – 17 uur.

www.kunstmuseum.nl



*Rotterdam - Depot Museum Boijmans Van
Beuningen*

Het nieuwe depot van Museum Boijmans Van
Beuningen is open voor het publiek. Een groot
deel, ruim 150 duizend objecten, van hun collec-
tie is daar te zien waaronder vele tegels.

Museumpark, Rotterdam.

Openingstijden: Di – Zo: 10 – 17 uur.

www.boijmans.nl/depot/

België

Antwerpen – MAS - Museum aan de Stroom



Het MAS is meer dan een museum. Het is een
indrukwekkend pakhuis midden in de bruisende
wijk 'het Eilandje'. Een wandelboulevard met
metershoge glaspartijen leidt je er zestig meter
hoog. Op elke verdieping wacht je een nieuw
verhaal over Antwerpen, de stroom, de haven en
de wereld. Er is ook aandacht voor keramiek en
tegels.

Hanzestedenplaats 1, 2000 Antwerpen.

Openingstijden: Di – Zo: 10 – 17 uur.

www.mas.be/nl

Boom - 't Geleeg

Deze steenbakkerij, ruim vier ha groot, geeft een zeer volledig beeld van een doorsnee steenbakkerij in al haar aspecten waaronder bakstenen, tegels en dakpannen. De gerestaureerde ringoven, klampovens, pannenloods en droogloodsen zijn het resultaat van veel en hard werken na de sluiting in de jaren '80.

't Geleeg – Steenbakkerijmuseum van de Rupelstreek, Noeveren 196, 2850 Boom

Bezoek op afspraak, zie www.geleeg.be

Duitsland

Höhr-Grenzhausen – Keramikmuseum Westerwald

Hollandgänger. Westerwälder Steinzeug für den niederländischen Markt

t/m 5 juni 2022



Een interessante expositie voor de liefhebbers van de geschiedenis van de keramiekhandel tussen Nederland en Duitsland. Veel objecten uit de Nederlandse collectie steengoed van Adriaan van der Meulen en Ron Toussain worden getoond uit de periode 1800 – 1900. De handel van dit - deels in het graafschap Nassau gelegen Westerwald – tussen 1600 en 1900 wordt uitgebreid uit de doeken gedaan. Veel gebruiks aardewerk dat de tegelliefhebber ook zal aanspreken.

Lindenstrasse 13, D-56203 Höhr-Grenzhausen.

Openingstijden: Di - Zo: 10 – 17 uur.

www.keramikmuseum.de

Aken – Couven Museum



Een achttiende-eeuws huis in rococo-stijl met stijkkamers met daarin een compleet betegelde kamer met zesduizend tegels uit collectie van Peter en Irene Ludwig uit de periode 1600 – 1900.

Zeer veel tegels met geometrische patronen. De meeste tegels zijn in setjes van vier in de muur verwerkt wat toch een bijzonder effect heeft. Elders in de stad is nog andere kunst te vinden uit de Ludwig collectie.

Hühnermarkt 17, 52062 Aken

Openingstijden: Di – Zo, 10 – 17 uur.

<https://www.couven-museum.de>

Frankrijk

Paray-le-Monial - Musée d'Art et l'Industrie Paul Charnoz

In een stadje in de Bourgogne-streek is een museum gewijd aan een fabriek van decoratieve vloertegels die op de Parijse Wereldtentoonstelling van 1889 en 1900 in de prijzen viel. Een aantal tableaux en een deel van het machinepark is aldaar te bewonderen.

32, Avenue de la Gare, Paray-le-Monial

Voor openingstijden zie:

<http://www.musee-carrelage-charnoz.org/>

Portugal

Estremoz - Museu Berardo Estremoz – 800 jaar tegelgeschiedenis

Een nieuw museum in een oud stadspaleis met daarin een overzicht van de tegel van ca. 1250 tot heden. In 35 zalen worden de diverse tegels getoond waaronder ook tegels uit Nederland.

Largo Dragões de Olivença 100, Estremoz

<https://museuberardoestremoz.pt/pdf/>

[Museu Berardo Estremoz-Folheto-EN.pdf](https://museuberardoestremoz.pt/pdf/Museu_Berardo_Estremoz-Folheto-EN.pdf)

Openingstijden: dagelijks van 9 – 19 uur, behalve op feestdagen

<http://museuberardo.estremoz.pt>

Spanje

Valencia - Museo Nacional de Cerámica – Palacio Marqués de Dos Aguas

De meest uitgebreide keramiekcollectie van Spanje valt hier te zien in een mooi paleis uit de achttiende eeuw. De volledig ingerichte kamers van dit paleis zijn stuk voor stuk in authentieke staat hersteld.

Calle Poeta Querol 2, 46002 Valencia

Openingstijden; Di t/m Za: 10 –14 uur en 16 –20 uur, Zo en feestdagen: 10 – 14 uur.

<https://www.culturaydeporte.gob.es/mnceramica/home.html>

Girona - Casa Galibern - Fundacio Mascort

1000 years of Catalan ceramics

t/m 27 februari



Het veertigjarig bestaan van de *Asociació Catalana de Ceràmica* wordt gevierd met een expositie met ruim driehonderd keramische objecten uit verschillende collecties (zie ook het verslag van

Lejo Schenk elders in dit Vriendennieuws)

Openingstijden: Vr: 16.30 – 20 uur. Za: 11 – 13.30 uur en 16.30 – 20 uur. Zo: 11- 13.30 uur.

Casa Galibern, Carrer de l'Església 9, 17257 Torroella de Montgrí. Girona

www.fundaciomascort.com/en

Publicaties in binnen- en buitenland Nederland



Peter Sprangers, Op zoek naar Haarlemse 17^e eeuwse tegels. Bijna een eeuw Haarlemse wandtegelproductie komt in deze uitgave aan bod in al zijn facetten. Peter Sprangers verza-

melde meer dan 500 afbeeldingen van gedecoreerde wandtegels en tegeltableaus die voor een groot deel in dit boek zijn te zien.

Nederlands, 87 pp. Prijs € 19,95

ISBN 2004000150862

Bij verzending naar de tegelvrienden neemt de auteur de portokosten van €4.50 voor eigen rekening.

Te bestellen via info@hkth.nl

Max Put, Art Nouveau in Amsterdam, 1895 – 1910.

Een overzicht van gebouwen in Amsterdam met Art Nouveau stijlkenmerken. Veel tegels. Geïllustreerd met vele foto's van Pim van Schaik.

Nederlands, 256 pp. € 24,95

ISBN 9789079156481

Uitgever: Stokerkade Amsterdam, 2021, 3^e druk

Engeland

Terry Bloxham. Tile Book

Boek behandelt de geschiedenis van de tegel van de 13^e eeuw tot heden, veel uit de collectie van V&A. Terry Bloxham is assistent conservator van de afdeling glas en keramiek in het Victoria and Albert Museum.

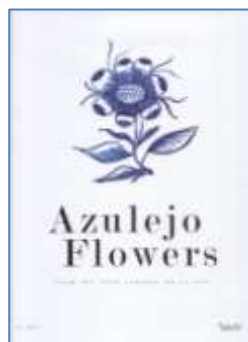
Engels, hardcover, 304 pp.

ISBN: 9780500480250

Glazed Expressions, no.88

Diverse artikelen in het magazine van de TACS, onder andere Medieval Tiles at St John the Baptist, Claines, Worcestershire (*Lesley Durbin*), More Dust Pressed Blanks used by William De Morgan (*Rob Higgins*). Prijs £ 6.00

<https://tilesoc.org.uk/tacs/index.php/publications/glazed-expressions/>



Azulejo Flowers - From The 15th Century Up To Now

Een koffietafelboek met Spaanse en Portugese tegels met florale motieven uit diverse perioden vanaf de vijftiende eeuw tot heden. Een boek met vooral veel plaatjes en weinig tekst. Op de site van de uitgever zijn de bladzijden te zien in een

filmpje.

Engels, 304 pp. Prijs € 95,65.

ISBN 9788864761008

Publisher: Massimiliano Piretti Editore.

<https://www.ideabooks.nl/9788864761008-azulejo-flowers-from-the-15th-century-up-to-now>

Spanje



Josep A. Cerdas & Alfons Romero – Catalogus van 1000 anys de ceràmica catalana.

Celebrant els 40 anys de l'Associació Catalana de Ceràmica

Butlletí Informatiu de Ceràmica

In de catalogus kun je de 300 keramische objecten uit diverse Catalaanse collecties zien.

Catalaans (?), 158 pp. Prijs € 36,-

ISBN 0213-1978

Websites

Nederland

De website van Freek Mayenburg is weer verder verbeterd.

<http://www.spijkertegels.nl/>

België

Aandacht aan onze vriend Frans Caignie als gebruiker van de erfgoed bibliotheek Hendrik Conscience in Antwerpen

<https://consciencebibliotheek.be/nl/pagina/het-kleurrijke-verleden-van-antwerpen>

Duitsland

Recent nieuws van Wilhelm Joliet:
Een vergelijking van decors van Rotterdam, Harlingen en de DNT (Jan Pluis, de Nederlandse tegel)

<http://www.tegels-uit-rotterdam.com/vergelijking.html>

De invloed van Villeroy & Boch Mettlach op tegeldecors van de Harlinger tegel- en aardewerkbakkerijen Tjallingii en Van Hulst

www.geschiede-der-fliese.de/vbjvh.html

Modellenboek Tjallingii, Harlingen

www.geschiede-der-fliese.de/tjallingii.html

Decors van de tegel- en aardewerkbakkerij van Hulst Harlingen

www.geschiede-der-fliese.de/jvh.html

Portugal

Museo Berardo heeft inmiddels de meeste van haar tegels online:

<https://www.berardocollection.com/?sid=50004&CID=101&lang=en>

USA

[De Tile Heritage Foundation](https://www.tileheritage.org/)

<https://www.tileheritage.org/>

VK

De Tile & Architectural Ceramics Society

<https://tilesoc.org.uk/tacs/>

Bij de volgende musea kun je thuis met de zoekterm “tegel” veel moois vinden

Amsterdam, Rijksmuseum

<https://www.rijksmuseum.nl/nl/zoeken>

Leiden, Museum de Lakenhal

<https://www.lakenhal.nl/nl/zoeken/collectie>

Leeuwarden, Museum Princessehof, de collectie is nu ook online te zien, inclusief tegels

<https://www.princessehof.nl/collectie/collectie-online>



Vriendennieuws digitaal

Wenst u Vriendennieuws digitaal te ontvangen, mail dan naar vanveen.mark@gmail.com.

If you would like to receive the newsletter of the Friends of the Dutch Tile Museum, please send an email to vanveen.mark@gmail.com.

Möchten Sie die Freunde-Nachrichten des Vereins digital empfangen, bitte schreiben Sie ein E-mail zu vanveen.mark@gmail.com

Advertenties en informatie

Adverteren in Vriendennieuws?

1/8^e pagina wordt twee keer geplaatst (in februari en september) voor € 125.

Kopij voor het volgende Vriendennieuws (september 2022) kunt u uiterlijk 1 augustus 2022 sturen naar Gerda Brust:

vriendennieuws@vriendennederlandstegelmuseum.nl

Mazereeuw Antiquair

In- verkoop van Tegels, Delfts, Majolica & Glas



Spiegelgracht 19 - 1017 JP Amsterdam
+31 (0)6 1044 1458 - www.mazereeuw-antiquair.com

KRAMER KUNST & ANTIK

IN- EN VERKOOP VAN ANTIKE EN NIEUWE TEGELS



PRINSENGRACHT 807 / 1017 KA AMSTERDAM
+31(0)20 626 11 16 / INFO@ANTIQUETILESHOP.NL
WWW.ANTIQUETILESHOP.NL

REGTS ANTIEKE TEGELS

IN- EN VERKOOP VAN
ANTIEKE NEDERLANDSE
TEGELS



VOOR DE VERZAMELAAR,
RESTAURATOR
& DECORATEUR

FROONACKER 1A
8801 KD
FRANEKER

WWW.ANTIEKETEGEL.NL
+ 31 (0) 85 060 1272



Tegel met een
voorstelling van
een vogel.
Veelkleurig.
1625-1650

VHOK
1871
Koninklijke
vereniging van
handelaars in
made brons in
Nederland

FRIDES LAMÉRIS

KUNST- EN ANTIKHANDEL V.O.F.
GLAS & CERAMIEK

NIEUWE SPIEGELSTRAAT 55
1017 DD AMSTERDAM
TELEFOON: 020-6264066
TELEFAX: 020-6265893



KOOS ROZENBURG ANTIQUITEITEN

*Spec. tegels en delfts blauw
uit de 17^e en 18^e eeuw*

*ook: vroeg ijzer,
meten en wegen,
oude schaatsen*

DELFT
MARKT 2
2611 GT
015 2147828

Rob Michiels Auctions

Het veilinghuis met de grootste
keus aan antieke tegels!

Volgende veiling:
Mei 2002



www.robmichiels.com



Vrienden van het Nederlands
Tegelmuseum krijgen op vertoon
van de vriendenkaart 10% korting
op aankopen in de museumwinkel,
met uitzondering van boeken.

**Volgende keer
hier uw
advertentie?**